

gh/- 31. mars 2009
Forskningsrådet

“Videreutvikling av SFF-ordningen”

- **diskusjonsmøte** -

torsdag 26. mars 2009 kl 16.30 – 18.30 i Forskningsrådet/video

Møtedeltakere

Universitetet i Tromsø: (video)	Jarle Aarbakke (rektor) Curt Rice (tidligere CASTL)
Universitetet i Bergen: (video)	Kari Tove Elvbakken (universitetsdirektør) Eystein Jansen (Bjerknessenteret)
NTNU: (video)	Torbjørn Digernes (rektor) Astrid Læg Reid (prorektor) May-Britt Moser (CNM) Torgeir Moan (CeSOS) Svein Johan Knapskog (Q2S) Ruth H Rødde (seniorrådgiver)
Universitetet i Oslo: UMB	Geir Ellingsrud (rektor) Knut Hove (rektor) Margareth Øverland (APC)
Forskningsrådet:	Arvid Hallén (adm direktør) Anders Hanneborg (direktør VIT) Gro E M Helgesen (spesialrådgiver) - referent

Relevante dokumenter

- Forskningsrådets innspill til ny forskningsmelding av 10. februar 2009
- ”Evne til forskning”, Det norske Vitenskapsakademi, 2008 (Walløe-rapporten)
- ”I front for forskningen”, strategi for Norges forskningsråd 2009-2012

Oppsummering av møtet

Som utgangspunkt for diskusjonen ble Forskningsrådets innspill til ny forskningsmelding om SFFene (notat av 10.2.2009) kort gjennomgått. Noen sentrale tema for SFF-ordningen, som var foreslått i møteinnkallingen, ble diskutert.

1 SFFenes institusjonelle forankring og organisasjonsform

Vertsinstitusjonene har valgt ulike forankringer for sine første SFFer – fra tilhørighet direkte under Rektor til integrert del av et institutt. Det har også blitt gjort endringer underveis, basert på erfaringer som er gjort og med utgangspunkt i at det er store ulikheter mellom de enkelte sentrene.

Det var bred enighet om at forankringen må være vertsinstitusjonens ansvar. Likeledes må beslutninger knyttet til behov for eget styre og/eller ”Scientific Advisory Boards” gjøres i vertsinstitusjonen. Flere påpekte fordeler med en forankring på ”laveste” nivå (som del av et institutt), og at det var viktig at sentrene hadde undervisningsoppgaver.

2 Økonomiske forhold (egenandel – intern premiering – bevilgningsstørrelse)

Det norske Vitenskapsakademiets rapport ”Evne til forskning” (Walløe-rapporten 2008) hevder at SFFene bør fullfinansieres og at sentrene ikke bør få søke Forskningsrådet om andre midler. Begrunnelsen er at de trekker ressurser fra andre forskere.

Flere hevdet at dette innspillet trolig skyldes at andelen forskningsmidler som går til grunnleggende forskning generelt er for lav, og at det er en myte at sentrene trekker store ressurser fra institusjonen. Det er viktig at ordningen har en tiårig horisont og ikke er evigvarende.

Det var bred enighet om at SFF-ordningen er et viktig virkemiddel, og at det blir viktig å utnytte SFFene i en argumentasjon for økte ressurser til den frie grunnleggende forskningen. Det er dessuten svært vanskelig å anslå hva som er et fullfinansiert senter. Flere har hatt utfordringer knyttet til arealer og etablering av gode laboratoriefaciliteter, men egenandelene har primært vært i form av lønn til faste stillinger. Institusjonene må uansett ha et bevisst forhold til egenandeler. Også her ble det poengtert at det ikke er fornuftig å trekke sentrene ut av undervisningsoppgaver.

Betydningen av Walløe-rapporten, og av at disse spørsmålene i det hele tatt drøftes, ble understreket. Vi bør være klare for en mer nyansert drøfting av elitesatsinger nå som vi har et bredere erfaringsgrunnlag enn da SFF-ordningen ble etablert. Oppgavedelingen mellom Forskningsråd og institusjonene er viktig.

3 Langsiktige bevilgninger fra Forskningsrådet – Forskningsrådets ansvar

Forskningsrådet er endringsagenten og skal ikke ha permanent ansvar, men hva slags prosesser er nødvendige for å få til en fornuftig ”exit strategy”? Som det fremgår av Forskningsrådets innspill til ny forskningsmelding kan en tenke seg ulike måter å håndtere ”overgangsperioden” på, og det ble invitert til synspunkter på disse.

Det var igjen bred enighet om at ordningen bør videreføres og at en tiårig bevilgningsperiode er en god løsning. Men situasjonen for de enkelte sentrene vil være helt spesiell, og de ulike sentrene vil ha ulike behov i forhold til en videre eksistens. Noen vil være ferdig med oppdraget, mens andre vil kunne ha stor interesse for næringslivskontrakter. Mange vil ønske å videreføre aktivitetene.

Ingen av vertsinstitusjonene opplever at de har økonomisk handlefrihet som er stor nok til å overta all aktivitet innenfor de etablerte SFFene. Det var litt ulikt syn på hvilken rolle og hvilket ansvar Forskningsrådet bør ha. Enkelte forhold bør imidlertid klargjøres så snart som mulig for å unngå ”opløsningstendenser”.

Mange av sentrene har vist seg svært konkurransedyktige med henblikk på å innhente forskningsmidler eksternt, både fra EU, Forskningsrådet og andre kilder. Dette må utnyttes til fulle. SFFene er blitt merkevare, og fremtidig navnebruk vil derfor også være viktig. Spørsmålet om premissene for de etablerte sentrenes deltakelse i en ny søknadsrunde må avklares. Det ble henvist til den danske modellen, som ikke utelukker noen fra ny søknadsrunde, men hvor krav til fornyelse understrekes så vidt tydelig at rene forlengelser av de etablerte sentrene ikke aktualiseres. Det vil være uheldig for ordningen om det ikke skjer fornyelse. Det ble også pekt på mulighetene for å fremme søknader innenfor andre etablerte ordninger som Institusjonsforankret strategisk prosjekt (ISP) og fri prosjektstøtte, som nå har bevilgningsrammer opp til 3,5 millioner kroner per år.

Uansett vil denne type støtte tas fra den samme budsjettposten til grunnleggende forskning, og det var ulikt syn på om en egen rettet ordning var hensiktsmessig. Det ble også understreket at institusjonene selv må gjøre sine valg om hvilke søknader av denne typen som skal fremmes for Forskningsrådet.

4 Omfang av SFF-ordningen – antall

Det var enighet om at det samlede antallet SFFer trolig ligger på et riktig nivå. Antallet bør uansett ikke utvides før en eventuelt får til en økning i basisbevilgningene til grunnleggende forskning. Selv om det har vist seg å være mange gode søknader som ikke ble innvilget, og det ville bli plass til flere sentre hvis støtten til det enkelte ble lavere, er det også viktig å opprettholde eksklusiviteten knyttet til SFFene. Og det må være en balanse i forhold til annen Forskningsrådsstøtte innenfor den frie grunnleggende forskningen.

Sluttord

Forskningsrådet tar sikte på å klargjøre hvem som kan søke om nye SFFer senest i september 2009.